

1940-dagene

Ikke alt ^{Ap} 5/5-95 var mørkt

Av Finn-Christian Mosgaard
Stumoen, Skarnes

*Du må ikke tåle så inderlig vel
den urett som ikke rammer deg selv!
Jeg roper med siste pust av min stemme:
Du har ikke lov til å gå der og glemme!*

Så sant, så sant, Arnulf Øverland!
Den lille gruppe av «nordmenn» som
ikke følte krigen og okkupasjonen som
noen belastning, står helt fritt til ikke å
delta i markeringen av de 50 år som er
gått siden Norge atter ble fritt.

Og la oss på den 8. mai få slippe å
tenke på dem som svek sitt fedreland i
nødens stund. La tankene få dvele ved
alle dem som ble igjen der ute i havet
og på slagmarken. De ofret alt, så vi

kan leve i frihet. Hvis skolesjefer rundt
i landet kunne greie å forklare elever
hva frihet er, og at den slett ikke kom
drivende på en fjøl, så var meget vun-
net.

Det er fremdeles mange krigsvetera-
ner som gjerne stiller opp og gir en his-
torisk korrekt beretning om det han el-
ler hun opplevet 1940-1945.

Fri oss for professor Skodvins uttal-
else: «Historien må skrives slik som vi
historikere ser den.»

Dessverre har vi også endel mennes-
ker her i Norge som gjerne så at histo-
rien ikke ble skrevet helt i pakt med
det de selv var med på. Deres svik blir
ikke bedre om det skjedde for mer enn
et halvt århundre siden.

Så en kommentar til Steinar Dales
«Norges krig» (28.3.). At det norske for-
svar var forsømt av regjeringen Ny-
gaardsvold, er det ingen uenighet om,
men det var slett ikke «fullstendig
ubrukelig», takket være dyktige folk
bak det lille vi hadde.

«Olav Tryggvason» med komman-
dørkaptein Briseid kjempet på Hor-
tens indre havn. Han senket den tyske
«R 17» og jaget den tyske «R 27» vekk
fra havnen. I denne skuddveksling del-
tok også vår «Rauma» med kaptein
Wisnes som sjef. Han ble drept i kam-
pen.

Så kom de tyske jagerne «Albatros»
og «Kondor» til syne utenfor Vealøs.
«Olav Tryggvason» greide det igjen.
Beskjøt og jaget dem vekk.

Litt senere ble krysseren «Emden»
oppdaget. Den fikk også en kraftig om-
gang av «Olav Tryggvason», og trakk
seg tilbake med mange sårede.

Oberst Eriksen på Oscarsborg med
sine «Moses» og «Aron» samt et gam-
melt torpedobatteri senket «Blücher»,
Tysklands mest moderne krigsskip.

Kaptein Nils Bruun om bord i «Ægir»
senket det tyske troppetransportski-
pet «Ronda» like utenfor Stavanger,
hvoretter han kjempet en innbitt
kamp mot tyske fly, inntil han selv ble
senket.

Noen få menn fra Hæren stoppet og
jaget den tyske fremrykning på Midt-
skogen tilbake.

I Narvik led også tyskerne sitt første
store nederlag.

At Erik Bye gruer seg til dette frigjø-
ringsjubileet, forstår jeg ikke. Som den
gledesspreder han har vært for sjøfolk
og mange, mange andre, er det trist at
han ikke vil være med oss når vi min-
nes våre falne og gleder oss over frihe-
ten.